

Sygn. akt III KK 138/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **S. A. i in.**

skazanych z art. 264 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2015 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść skazanych

od wyroku Sądu Rejonowego w A. dnia 30 grudnia 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w A. do ponownego rozpoznania .**

UZASADNIENIE

S. A. i [...] zostały oskarżone o to, że w dniu 4 października 2014 roku w miejscowości H., działając wspólnie i w porozumieniu przekroczyły granicę państwa wbrew przepisom z Republiki Litewskiej do Rzeczypospolitej Polskiej,

tj. o czyn z art. 264 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w A. wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 r., wszystkie wymienione wyżej oskarżone uznał za winne popełnienia zarzucanego im czynu i za to na podstawie art. 264 § 2 k.k. skazał każdą z nich na kary po 10 (dziesięć)

miesiący pozbawienia wolności, których wykonanie warunkowo zawiesił na okresy próby wynoszące po 2 (dwa) lata. W wyroku tym zawarto także rozstrzygnięcia co do dowodów rzeczowych i kosztów sądowych.

Wyrok ten zapadł na posiedzeniu, w związku z dołączonymi do aktu oskarżenia przez prokuratora, uzgodnionymi z oskarżonymi, wnioskami przewidzianymi w art. 335 § 1 k.p.k.

Prawomocność tego wyroku stwierdzono na dzień 8 stycznia 2015 roku.

Kasację od powyższego wyroku, na korzyść wszystkich oskarżonych, wnioskował Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wniosku prokuratora o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie kar uzgodnionych z oskarżonymi bez przeprowadzenia rozprawy, pomimo braku ku temu podstaw, gdyż okoliczności popełnienia przez oskarżone zarzucanego im przestępstwa z art. 264 § 2 k.k. budziły wątpliwości, co obligowało sąd do nieuwzględnienia wniosku prokuratora i skierowania sprawy do rozpoznania na zasadach ogólnych.

Prokurator Generalny wnioskował o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna i zawarty w niej postulat uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 335 § 1 k.p.k. jednym z warunków skorzystania z przewidzianej w tym przepisie instytucji jest dokonanie w sprawie ustaleń, w świetle których zaistnienie czynu, sprawstwo podejrzanego oraz jego wina nie budzą wątpliwości. Zaznaczyć przy tym należy, że wątpliwości nie może budzić nie tylko zasadnicza kwestia samego sprawstwa czynu przez określoną osobę, ale także wszystkie te okoliczności, które są istotne dla ustaleń o zakresie odpowiedzialności karnej sprawcy za ten czyn, w tym także właściwej jego prawnokarnej oceny. Istnienie tej przesłanki podlega kontroli sądu, w związku z czym stwierdzenie jakichkolwiek wątpliwości co do rodzaju i stopnia zawinienia, czy rozmiaru wyrządzonej szkody, nakazuje przeprowadzenie postępowania dowodowego i to

także wówczas, gdy zostały spełnione pozostałe przesłanki wyrokowania w tym trybie, a więc i brak sprzeciwu uprawnionych podmiotów (*zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 11 września 2008 r., IV KK 292/08, LEX nr 449079; 4 września 2008 r., II KK 221/08, LEX nr 449029; 20 czerwca 2007 r., III KK 129/07, LEX nr 296706*).

Nie ulega bowiem wątpliwości, że przepis art. 343 § 7 k.p.k. obliguje do dokonania kontroli – tak formalnej, jak i merytorycznej – poprawności złożonego w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosku. O ile więc jej następstwem jest stwierdzenie nierespektowania przez taki wniosek wymogów ustawowych, to sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych.

Odnosząc te rozważania do realiów zaistniałych w niniejszej sprawie nie sposób nie zauważyć, że owe standardy konieczne dla możliwości orzekania we wskazanym trybie nie zostały dochowane. Analiza złożonych w toku postępowania przygotowawczego wyjaśnień oskarżonych, które przyznały się do nielegalnego przekroczenia granicy między Republiką Litwy a Rzeczpospolitą Polską, prowadzi do wniosku, że oskarżone pracowały na Litwie jako szwaczki po kilkanaście godzin dziennie, a ich pracodawca nie dotrzymał warunków umowy co do warunków pracy, płacy, mieszkania i opieki zdrowotnej, a nadto odebrał im paszporty, a za ich zwrot żądał kwot wielokrotnie przekraczających ich zarobki. Oskarżone chciały wrócić do Sri Lanki, w związku z czym zdecydowały się uciec z Litwy do Polski i poszukać pomocy w ambasadzie Sri Lanki w Warszawie, ponieważ na Litwie nie ma ambasady ich kraju.

Pomimo wskazywanych w wyjaśnieniach oskarżonych okoliczności Sąd Rejonowy nie powziął wątpliwości, czy stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżone czynu jest wyższy niż znikomy. Na wątpliwości tego rodzaju nie wskazał również prokurator, który najpierw dołączył do aktu oskarżenia wnioski o skazanie oskarżonych bez przeprowadzenia rozprawy w trybie art. 335 § 1 k.p.k., a następnie – na posiedzeniu w dniu 30 grudnia 2014 r. – wniósł o „wydanie wyroku zgodnie z wnioskiem” (*k. 234a*). Poza zakresem zainteresowania Sądu Rejonowego pozostały w tym kontekście znajdujące się w aktach sprawy kopie pism podpisanych przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Polityki Migracyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych informujące o tym, że oskarżone od

dnia 7 października 2014 r. są objęte programem wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi na rok 2014, realizowanym przez La Strada Fundację Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu oraz Stowarzyszenie „Po Moc” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej w ramach zadania publicznego pn. Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno – Konsultacyjnego dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi (*k. 94–99, t. I*), a także pisma datowane na dzień 8 października 2014 r., adresowane do Zastępcy Komendanta Placówki Straży Granicznej w Sejnach, informujące o tym, że przekazane zaświadczenia o istnieniu domniemania, że oskarżone są ofiarami handlu ludźmi zostały zarejestrowane w SI Pobyt pod nr [...] (*k. 100–105*).

Uwzględniając powyższe, a także mając na względzie wyjaśnienia oskarżonych, z których wynikało, że zostały wyprowadzone w błąd co do warunków pracy, jaką miały wykonywać na Litwie oraz warunków socjalnych, jakie miał zapewnić im pracodawca, a w rezultacie były zmuszone pracować w warunkach uzasadniających określenie ich pracy jako przymusowej, z uwagi na odebranie im paszportów, wymaganie świadczenia pracy przez kilkanaście godzin dziennie i wypłacanie wynagrodzenia znacznie niższego od obiecanego oraz od wynagrodzenia wypłacanego pracującym tam Litwinom, zasadnym było stwierdzenie istnienia domniemania, iż są one ofiarami handlu ludźmi, o którym mowa w art. 115 § 22 k.k.

Przyjęcie natomiast przez Sąd Rejonowy, że okoliczności popełnienia przestępstwa z art. 264 § 2 k.k. przez oskarżone obywatelki Sri Lanki nie budzą wątpliwości, stanowiło rażące naruszenie przepisu art. 343 § 7 k.p.k. Przedmiotowa sprawa bowiem po stwierdzeniu, że istnieją wątpliwości co do stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonych, winna być skierowana do rozpoznania na zasadach ogólnych. To z kolei czyni koniecznym uznanie, że w sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa w stopniu mającym istotny wpływ na treść orzeczenia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.